

6.6.2025

Perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Viitetieto: Eduskunnan perustuslakivaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö HE 43/2025

Lausunto

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain ja huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 §:n 2 momentin 12 kohdan kumoamisesta (HE 43/2025).

Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että huoneistotietojärjestelmästä siirretään positiiviseen luottotietorekisteriin taloyhtiölainojen osakaskohtaisia luottovastuita koskevat tiedot.

Ehdotetuilla lakimuutoksilla on vaikutusta luonnollisten henkilöiden perustuslain (731/1999) 10 §:ssä takaamaan yksityiselämän suojaan, sillä esitettyjen lakimuutosten myötä henkilöä koskeva tietosisältö positiivisessa luottotietorekisterissä laajenee. Kokonaisuutena arvioiden esitettävät lakimuutokset vaikuttavat kuitenkin perusteluilta, jotta positiivisesta luottotietorekisteristä on mahdollista saada oikeat ja riittävät tiedot henkilön luottokelpoisuuden arviointia varten ja jotta asunovelallisia kohdellaan yhdenvertaisesti tässä rekisterissä.

Asunto-osakeyhtiölainojen osakaskohtaisia velkaosuuksia koskevat tiedot

Ehdotettavan positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 13 a §:n mukaan rekisteriin talletettaisiin rekisteröidyn omistaman osakehuoneiston asunto-osakeyhtiön nimi ja yritys- ja yhteisötunnus. Tietoa käytettäisiin osakehuoneiston yksilöimiseen esitettävässä luottovastuuta koskevat tiedot rekisteröidylle itselleen sähköisessä asiointipalvelussa sekä rekisterin viranomaiskäyttäjien tilastointitarkoituksiin. Yhtiön nimeä tai yritys- ja yhteisötunnusta ei kuitenkaan luovutettaisi luotonantajille luottotietoraportilla luottokelpoisuuden arviointia varten.

Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää hyvänä ehdotuksessa esitettyä ratkaisua, jossa nimi- sekä yritys- ja yhteisötunnustieto on jätetty pois luotonantajille luovutettavalta luottotietoraportilta ottaen huomioon positiivisen luottotietorekisterin käyttötarkoitus ja yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 mukainen tietojen minimointiperiaate.

Luotonhakijan tunnistaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan positiivisesta luottotietorekisteristä annettuun lakiin lisättäväksi uusi 23 a §, jossa säädettäisiin luotonantajia koskevasta velvollisuudesta tunnistaa luotonhakija ennen kuin häntä koskevia tietoja haetaan positiivisesta luottotietorekisteristä.

Luotonhakijan tunnistamisen osalta tietosuojavaltuutetun toimisto on jo asian valmistelun aikaisemmassa pitänyt kannatettavana tätä ehdotettavaa suojatoimea siltä osin, että luottotietojen ja henkilötunnuksen väärinkäytösriskin mahdollisuus vähenee tunnistamisvelvoitteen myötä.

Luotonantajalle ei kuitenkaan asetettaisi ehdotettavassa lainsäädännössä erityisiä vaatimuksia siitä, minkälaista menettelyä sen olisi sovellettava luotonhakijan tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen. Tältä osin on hyvä, että hallituksen esityksessä (s. 14) on nyt todettu, että Verohallinnon Tuloveroyksikön on syytä päivittää luotonantajille annettavaa ohjeistusta koskien nyt ehdotettavaa luonnollisen henkilön tunnistamisvelvollisuutta. Positiivisen luottotietorekisterin rekisterinpitäjän, eli Verohallinnon Tulorekisteriyksikön, on tärkeää toteuttaa näitä ennakkollisia toimia asianmukaisen henkilötietojen käsittelyn varmistamiseksi positiivisen luottotietorekisterin käytön yhteydessä. Ennakollinen tietojen käsittelyn lainmukaisuuden varmistaminen on aina tehokkaampi keino henkilötietojen suojaamiseen verrattuna esimerkiksi tietosuojavaltuutetun toimiston toteuttamaan jälkikäteiseen valvontaan.

Tietojen täsmällisyys ja ymmärrettävyys

Tiedot asunto-osakeyhtiölainojen osakaskohtaisista velkaosuuksista siirretään positiiviseen luottotietorekisteriin huoneistotietojärjestelmästä. Tietosuojavaltuutetun toimisto on asian valmistelun aikaisemmassa vaiheessa kiinnittänyt huomiota siihen, että asunto-osakeyhtiöt eivät ole velvoitettuja päivittämään huoneistotietojärjestelmää reaaliaikaisesti. Huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 17 a §:n mukaisesti tiedot on päivitettävä vähintään kerran vuodessa yhtiökokouksen jälkeen ja esimerkiksi silloin, kun osakeryhmän omistajan tekee maksuohjelmasta poikkeavan maksusuorituksen.

Esimerkiksi kuluttajaluottojen ja asuntoluottojen lyhennystiedot on kuitenkin päivitettävä positiiviseen luottotietorekisteriin lähtökohtaisesti reaaliajassa. Siten on tärkeää huomata, että nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen perusteella positiiviseen luottotietorekisteriin ryhdytään tallettamaan erilaisella päivittymisvauhdilla talletettavaa tietoa.

Tältä osin on hyvä, että hallituksen esityksessä on ehdotettavan 13 a §:n 5 kohdan säännöskohtaisissa perusteluissa vielä erikseen todettu, että osakehuoneistoihin kohdistuvien luottovastuiden tiedot eivät ole huoneistotietojärjestelmässä samalla tavoin reaaliaikaisia kuin luotonantajien positiiviseen luottotietorekisteriin ilmoittamat luottojen tiedot ovat ja luottovastuun tosiasiallinen määrä on myös voinut pienentyä viimeimmän tehdyn ilmoituksen jälkeen. On myös tärkeää, että Verohallinnon Tuloveroyksikkö antaa tältä osin luotonantajille ohjeistusta siitä, että rekisteristä luovutettavat uudet tiedot eivät välttämättä ole kaikissa tapauksissa ajantasaisia.

Voimassa olevan lain uudelleenarviointitarpeet

Kun positiivisen luottotietorekisterin tietosisältöä laajennetaan entisestään uusilla tietoryhmillä, tietosuojavaltuutetun toimisto tuo tässä yhteydessä esiin tarpeen arvioida voimassa olevaa lakia muiltakin osin, kuin esityksessä ehdotettavien muutosten ja lisäysten osalta.

Tällä hetkellä kaikille luotonantajille luovutetaan positiivisesta luottotietorekisteristä luottotietoraportilla täysin samat tietosisällöt, eikä positiivisesta luottotietorekisteristä annetussa laissa ole sääntelyä sen osalta, että luottotietoraportilla luovutettavia tietosisältöjä olisi rajoitettava tai kustomoitava millään tavalla luotonantajakohtaisesti tietojen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi. Toisin sanoen esimerkiksi iso asuntolainoja myöntävä pankki, pienlainayhtiö tai pientä kuluttajaluottoa

myöntävä toimija saavat täysin samat tiedot positiivisesta luottotietorekisteristä.

Yleisen tietosuojasetuksen mukainen tietojen minimointivelvoite edellyttää, että käsiteltävät henkilötiedot rajoitetaan siihen, mikä on tarpeellista suhteessa tarkoituksiin, joita varten tietoja käsitellään (yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohta). Voimassa olevaa positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia olisi tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan tarpeen arvioida uudelleen siltä osin, onko rekisteristä luotonantajille luovutettavia tietosisältöjä tarpeellista rajata tarkoituksenmukaisemmalla tavalla vain välttämättömiin ja tarpeellisiin tietoihin kullekin luotonantajalle.

Allekirjoitus

Anu Talus
tietosuojavaltuutettu

Niina Nieminen
ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

